

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»
(назва магістерської програми)

на тему:

«Стан та перспективи розвитку ринку банківських послуг в Україні»

Виконавець:

студент Фінансово-економічного
факультету

Дерменжи Юрій Георгійович _____

/підпис/

Науковий керівник:

_ Д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Баранова В.Г.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Актуальність теми. Однією із основних складових фінансового ринку є банківська система. Банківська система являється одним з найважливіших механізмів економічної системи країни, який забезпечує безперервність процесу виробництва, розподілу, обміну та споживання суспільного продукту, оскільки тільки банки та інші фінансово-кредитні інститути, як фінансові посередники на ринку грошей і капіталів здатні забезпечити своєчасне зустрічне покриття потреби в оборотних ресурсах та інвестиціях тимчасово вільними коштами інституційних секторів економіки. Серед них кошти населення, так звані домогосподарств, і запозичення є домінуючими. Саме це зумовлює значний рівень її державного регулювання, а його неефективність суттєво впливає на стан банківської системи та її потенціал у забезпеченні економічного зростання країни. Банківська система, яка виконує належним чином притаманні їй функції без загрози втрати фінансової стабільності, є найважливішим важелем економічного зростання в країні, і навпаки, розбалансована банківська система дезорганізує економічну систему країни в цілому.

Тому досконалість і дієвість її функціонування є необхідною умовою нормального розвитку економіки будь-якої країни. Лише надійна і розвинена банківська система може сприяти реструктуризації економіки та її стабілізації. Банківська система є рушійним механізмом економічних перетворень, оскільки забезпечує переміщення фінансових ресурсів між окремими країнами, регіонами, галузями економіки та суб'єктами фінансового ринку. Світова фінансова криза, яка охопила й Україну, значно послабила банківську систему країни, яка на сьогодні ще ненастільки розвинена як в Польщі чи Чехії, а щодо Франції, Німеччини, Бельгії та інших країн відставання є доволі контрастним. Тому, необхідним і надзвичайно актуальним питанням є оцінка стану банківської системи, виявлення проблем розвитку банківської системи та розробка напрямів їх вирішення.

Останні публікації свідчать про те, що проблема стабільності банківської системи серйозно турбує вітчизняних науковців, економістів, управлінців та бізнесменів. Незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених розвитку банківської системи, рівень її розвитку залишається низьким, а ринок банківських послуг України є неконкурентоспроможним, що, відповідно, потребує здійснення подальших досліджень з зазначеної проблематики.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є розкриття сучасного стану розвитку ринку банківських послуг в Україні, визначити головні проблеми та перешкоди, які заважають його реалізації та виявити основні напрями та перспективи їх подолання. Спираючись на результати досліджень вчених та враховуючи оновлені статистичні дані, доцільним є виконання ґрунтовного аналізу нинішнього стану банківської системи України, а також розробка слушних пропозицій щодо її покращення. Реалізація поставленої мети обумовила необхідність вирішення таких завдань:

- розкрити сутність поняття «ринок банківських послуг»;
- визначити особливості становлення та розвитку банківської системи України;
- проаналізувати сучасний етап розвитку банківської системи;
- вивчити досвід іноземних банків щодо новітніх технологій з обслуговування клієнтів та інших контрагентів;
- з'ясувати найбільш значимі проблеми розвитку банківської системи України;
- виявити можливі напрями усунення наявних проблем.

Об'єкт дослідження є процес функціонування та розвитку ринку банківських послуг в Україні

Предметом дослідження є економічні відносини з приводу надання банківських послуг.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність положень теорій банківської справи, державного регулювання економіки, а також базові принципи та прикладні інструменти, напрацьовані в рамках практичної діяльності суб'єктами ринку банківських послуг провідних країн світу.

У процесі дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання, як: теоретичне узагальнення, порівняння та систематизація; порівняльний, статистичний, графічний і табличний аналіз; аналіз та синтез, індукція та дедукція, групування, системний аналіз; формалізація, економіко-математичне моделювання.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною основою магістерської роботи є закони та постанови Верховної Ради та Кабінету Міністрів, нормативні акти Національного банку України, економічна

література з питань банківської справи, аналітичні, економіко-математичні, статистичні збірники, матеріали періодичної преси, офіційні матеріали Державного комітету статистики України, Національного банку України, Асоціації українських банків, Незалежної асоціації банків України, праці вітчизняних і зарубіжних науковців.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (48 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 120 сторінок. Основний зміст викладено на 114 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 2 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра публікацій немає

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоритичні аспекти формування ринку банківських послуг» розглянуто: сутність та функції ринку банківських послуг, класифікації ринку банківських послуг, види банківських послуг.

Пріоритетний розвиток банківської системи та становлення інших кредитно-фінансових інститутів відіграє ключову роль у формуванні ринків грошей і капіталів через механізми й інструменти банківських і небанківських послуг фінансового характеру. Однак для побудови конкурентної стратегії банку й успішного позиціонування на ринку необхідно чітко управляти об'єкт управління. Банк не лише надає послуги, а й виконує певні операції, реалізує банківські продукти. Правильне усвідомлення відмінностей згаданих елементів дозволить визначити їх пріоритетність з позиції економічної значущості й ефективно ними управляти.

Комерційні банки істотно відрізняються за набором операцій та послуг, що надають клієнтам. Одні із них виконують широке коло операцій, охоплюють багато секторів грошового ринку та галузей економіки, інші-лише окремі операції на ринку чи функціонують у вузькому секторі ринку банківських послуг або обслуговують окремі галузі економіки. Саме на сучасному етапі розвитку банківського сектора України постає проблема чіткого розуміння поняття «банківська послуга».

Банки, як і будь-які інші підприємства в економіці, створюють свої продукти, які дістали назву «банківські продукти». Специфіка банківської діяльності відрізняє банки від підприємств матеріального виробництва та інших фінансових інститутів. Щоб відповісти на питання- що таке банківський продукт, необхідно виокремити його специфічні риси, які допоможуть розробити визначення.

Слово «продукт» вже містить деякий результат діяльності виробництва, можливо, також діяльності окремої людини чи групи людей. Результат цей може бути отриманий або шляхом переробки сировини чи матеріалів, або шляхом лише добуву матеріалів, які самі становлять окремий продукт, чи шляхом отримання матеріалів для подальшої переробки з метою отримання кінцевого продукту.

Ринок банківських послуг – це сукупність економічних взаємовідносин, що забезпечують реалізацію попиту на банківські послуги з боку клієнтів та пропозицію цих послуг банками на основі сформованої ціни. Сутність ринку банківських послуг полягає в організації законодавчо обумовленої системи взаємовідносин між його суб'єктами, які складаються в процесі купівлі-продажу послуг специфічного характеру, спрямування фінансових ресурсів від власників до позичальників.

Функціонування ринку банківських послуг має певні особливості, серед яких можуть бути виділені наступні:

- ✓ ринок банківських послуг є складовою фінансового ринку, оскільки будь-яке переміщення грошових коштів на фінансовому ринку потребує платіжного обслуговування, що здійснюється банками
- ✓ ринок банківських послуг тісно пов'язаний зі всіма сегментами товарного ринку, оскільки в умовах товарно-грошових відносин жодний сегмент товарного ринку не може існувати без споживання банківських послуг;
- ✓ ринок банківських послуг безпосередньо пов'язаний з рухом грошей;
- ✓ на ринку банківських послуг тісне поєднання державне і ринкове регулювання з метою підтримки його стабільності;
- ✓ регулювання і регламентація відносин на ринку банківських послуг нормами міжнародного права і внутрішнім законодавством;

- ✓ прозорість інформації про стан і тенденції розвитку ринку банківських послуг та його учасників;
- ✓ необмежена кількість учасників ринку;
- ✓ широкий асортимент і диверсифікація банківських продуктів.

У другому розділі «Практичні аспекти функціонування ринку банківських послуг в Україні (на прикладі ПАТ «МАРФІН БАНК»)». Проаналізовано сучасні тенденції ринку банківських послуг в Україні, Особливості надання банківських послуг фізичним особам на прикладі ПАТ «МАРФІН БАНК». Проведено аналіз портфелю банківських послуг ПАТ «МАРФІН БАНК»

Український ринок банківських послуг, як і світовий, постійно змінюється кількісно та якісно. Ці зміни полягають в ускладненні його структури та посиленні конкуренції між фінансовими установами. Посткризовий, у світовому просторі, та кризовий у вітчизняному – 2009 рік був переломним моментом в історії його розвитку та функціонування . Під впливом світової фінансової кризи вітчизняний ринок фінансових послуг розпочав нову фазу власного розвитку, яка характеризується перетворенням банківської системи у найпроблемнішу нішу фінансів та найхиткішу галузь української економіки в цілому. Український фінансовий ринок та його інфраструктура розвиваються за проєвропейською банкоорієнтованою моделлю, коли центром обертання кредитно-інвестиційних ресурсів, операцій і транзакцій є банківський сектор і саме від рівня його функціонування та розвитку залежить рівень розвитку всього фінансового ринку.

У зв'язку із зазначеним можна зробити висновок, що питання сучасного стану ринку банківських послуг, виявлення та аналіз проблем його функціонування є актуальною та життєво необхідною задачею, вирішенням якої мають займатися не тільки теоретики, та й практики

Активний розвиток та розширення сфер діяльності банків вимагає окреслення пріоритетних напрямків упровадження нових послуг, на яких повинні бути сконцентровані зусилля.

«Серед них можна відзначити такі нетрадиційні послуги:

1. Трастові (довірчі) послуги:

а) для фізичних осіб:

- розпорядження спадщиною;

- управління власністю;
- опікуєтво і забезпечення збереження майна та ін.

б) для юридичних осіб:

- розпорядження активами;
- агентські послуги;
- операції, пов'язані з ліквідацією майна клієнтів та ін.

2. Послуги зі збереження цінностей з наданням клієнтам у розпорядження сейфа та з прийняттям цінностей клієнта на збереження без їх доступу.

3. Консультаційні та інформаційні послуги зі створенням певної між банківської бази даних.

4. Гарантійні та посередницькі послуги.

5. Факторингові та лізингові операції, форфейтинг та ін.».

До нетрадиційних банківських послуг відносять трастові і депозитарні послуги, послуги з продажу банківських металів, оренда індивідуальних банківських сейфів, дистанційне обслуговування клієнтів тощо.

Розглянуті операції можуть загалом вигідно доповнити стандартний набір кредитно-розрахункових операцій комерційних банків, що є важливою перевагою у конкурентній боротьбі за залучення нових клієнтів та утримання наявних. Ширший асортимент послуг створює надійнішу основу для ефективного функціонування банку.

Водночас слід відзначити, що необхідною умовою утримання стійких позицій на ринку банківських послуг є не лише впровадження у чинну практику банків нових видів операцій, а й постійне вдосконалення традиційних напрямків обслуговування клієнтури. Насамперед це стосується розрахункових та депозитно-позичкових операцій.

В Україні значна частка нетрадиційних операцій та послуг не набула широкого застосування в практичній діяльності комерційних банків. Передусім це пов'язано з повною відсутністю чи недосконалістю існуючої законодавчої бази, яка регулює здійснення таких операцій або надання послуг, а також із сучасним станом економіки країни.

У третьому розділі «Шляхи вдосконалення розвитку банківських послуг» запропоновано: напрямки підвищення ефективності фінансових послуг комерційного банку.

Сучасні умови розвитку ринку банківських послуг вимагають розробки нових банківських продуктів та вдосконалення існуючих. Для розробки нового продукту/послуги потрібні певні ресурси, знання, організація робіт, тому можна говорити про певну технологію, яка являє собою значний крок у формалізації діяльності банку. Застосування такої технології забезпечує суттєві вигоди для банку, які полягають у:

- систематизації та уніфікації всіх правил, документів і засобів із розробки нових продуктів / послуг у єдиній технології;
- зниженні часу і витрат при розробці та запуску нових продуктів / послуг;
- підвищенні якості управління продуктовим рядом та його характеристик;
- впровадженні інноваційних ідей в продукти / послуги;
- підвищенні задоволеності клієнтів, як наслідок репутації банку.

Ефективність реалізації змін в існуючому портфелі банківських послуг залежить від внутрішніх і зовнішніх можливостей банку. Тому потребують розгляду методи і інструменти аналізу ринкових можливостей комерційного банку та співвіднесення їх із внутрішніми можливостями з метою отримання показників необхідних інноваційних змін у портфелі банківських послуг.

В сучасній практиці застосовують методи контролінгу, маркетингу і менеджменту з метою:

- з'ясування реального фінансового стану банку, його ринкових позицій, центрів прибутків, проблемних (збиткових) структурних підрозділів, працівників, відповідальних за результати діяльності підрозділу;
- з'ясування перспектив розвитку банку;
- визначення розміру прибутку, необхідного для розвитку банку;
- розрахунку можливих прибутків і витрат на визначену звітну дату, прибутковості окремих фінансових інструментів;
- визначення видів банківських продуктів і послуг, які повинні принести прибуток у майбутньому;
- визначення міри готовності комерційного банку до кризових ситуацій.

У зв'язку з цим, доцільними для використання при формуванні портфеля банківських послуг є методи прогнозування ринку банківських продуктів і послуг, до яких відносять екстраполяцію, експертні оцінки,

математичне моделювання та чартизм. Прогнозні оцінки ринкових тенденцій здійснюються за такою схемою:

- виявлення ринку, що обслуговується (виявлення клієнтів і їх потреб; виявлення продуктів, що задовольняють потреби; визначення і пошук ресурсів для задоволення потреб ринку);

- оцінка ринково-виробничих характеристик сегментів (вимоги до банківських продуктів і частота їх придбання; визначення міри концентрації клієнтів і їх фінансових характеристик та мотивів прийняття рішень);

- оцінка привабливості ринку (розмір ринку; фактичні і очікувані темпи зростання; тенденції концентрації і потужності клієнтів; важливість послуг для клієнта);

- оцінка рівня і характеру ризиків;

- оцінка доцільності та ефекту впровадження нових послуг;

- оцінка конкурентного середовища.

Для підвищення точності прогнозних оцінок необхідний постійний моніторинг впливу факторів макрооточення на діяльність комерційного банку.

ВИСНОВКИ

В роботі було досліджено теоретичні основи формування ринку банківських послуг, проаналізовано, з'ясовано методологічні основи оцінки діяльності комерційних банків з надання банківських послуг і обґрунтовані перспективи розвитку ринку банківських послуг в Україні.

В умовах становлення і розвитку української держави винятково важливого значення набуває побудова ефективної банківської системи, оскільки банки є рушійною силою економічного розвитку та ринкових перетворень. Зі створенням та розвитком банківської системи формується і ринок банківських послуг.

Як було з'ясовано у першому розділі роботи, ринок банківських послуг – це сукупність економічних взаємовідносин, що забезпечують реалізацію попиту на банківські послуги з боку клієнтів та пропозицію цих послуг банками на основі сформованої ціни.

Сутність ринку банківських послуг полягає в організації законодавчо обумовленої системи взаємовідносин між його суб'єктами, які складаються в процесі купівлі-продажу послуг специфічного характеру, спрямування

фінансових ресурсів від власників до позичальників. Функціонування ринку банківських послуг має певні особливості, суб'єктів та об'єкти.

Було з'ясовано, що в сучасній економічній літературі існує ототожнення понять банківська операція, банківський продукт та банківська послуга. Однак, ці поняття не є рівнозначними. Банківська операція є сукупністю аналітичних, фінансових, технічних, бухгалтерських і комунікаційних процедур, які відображаються у технології створення та реалізації банківської послуги.

АНОТАЦІЯ

Дерменжи Ю.Г., «Стан та перспективи розвитку ринку банківських послуг в Україні»,

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Фінансовий менеджмент реального та страхового бізнесу»,
Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів.

Об'єкт дослідження – Ринок банківських послуг в Україні.

У роботі розглядаються **теоретичні аспекти формування ринку банківських послуг**.

Проаналізовано: **практичні аспекти функціонування ринку банківських послуг в Україні на прикладі ПАТ «МАРФІН БАНК»**

Запропоновано **Шляхи вдосконалення розвитку банківських послуг**

Ключові слова: БАНКІВСЬКА СИСТЕМА, КРЕДИТ, ДЕПОЗИТ, БАНКІВСЬКИЙ ПРОДУКТ, ПЛАТІЖНА СИСТЕМА, ЛІЗИНГ, ТРАСТОВІ ПОСЛУГИ, ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГ, МОБІЛЬНИЙ-БАНКІНГ.

ANNOTATION

Dermenzhi Yuriy, «The state and prospects of the banking services market in Ukraine»,
(*students surname and initials*) (*work title*)

thesis for Master degree in specialty

«Finance, Banking and Insurance» for the master's degree program

«Financial management of real and insurance business»

Odessa National Economic University

Odessa, 2017

Thesis consists of three chapters. Object of study Market of banking services in Ukraine

. Diploma thesis deals with theoretical aspects of formation of the market of bank bread

Keywords: BANKING SYSTEM, CREDIT, DEPOSIT, BANKING FOOD, PAYMENT SYSTEM, LEASING, TRUST SERVICES, INTERNET BANKING, MOBILE BANKING.

